Archetype

Γενεσιουργός Καινοτομία

Νεκταριάννα Κ. Σαλιβέρου - 19/10/2026

The Architecture of Power | Museum für Gestaltung Zürich | Pavillon Le Corbusier 17/04 – 29-11-2026

Εικονα Εξωφύλλου: Modulor on the walls of the Marseille housing unit © Le Corbusier Foundation/ADAGP | Unite d'habitation marseille - le corbusier - © gili merin | Modulor on the walls of the marseille housing unit © le corbusier foundation/adagp

Ο ***Charles Edouard Jeanneret – Gris*** (1887-1965), ευρύτερα γνωστός ως ***Le Corbusier***, αρχιτέκτονας, πολεοδόμος, συγγραφέας, πολυδιάστατος καλλιτέχνης, συγκεφαλαιώνει και ουσιαστικοποιεί την αισθητική τού Μοντερνισμού εγκαινιάζοντας μια αρχιτεκτονική φιλοσοφία που μεταπλάθεται σε οικουμενική σήμανση.

Υπέρμαχος της αισθητικής τής άμεσα συνυφασμένης με τη διαλεκτική πολεοδομικού σχεδιασμού – φυσικού περιβάλλοντος, ο Le Corbusier προσεγγίζει την πρωτοπορία της αρχιτεκτονικής του Μοντερνισμού ως επινόηση όχι μόνο μιας γλώσσας που αντιπροσωπεύει τη ρήξη με το παρελθόν, αλλά ως δομική βάση διαχείρισης των συνθηκών της αστικοποίησης. Η καταλυτική συνάντηση και συνεργασία του με τον Amédée Ozenfant (1886-1966) συνάδει στην προσλαμβάνουσα μιας σύγχρονης μορφικής καθαρότητας που για τον Le Corbusier θα αποτελέσει σημείο εναργούς αναφοράς. Η διακήρυξη των αρχών του **Πουρισμού** στο **L' Esprit Nouveau** εγκαινιάζει την έννοια της αναπαραστατικής πλαστικότητας και της γεωμετρικής ακρίβειας των αντικειμένων της καθημερινής ζωής εξαλείφοντας τα διακοσμητικά στοιχεία του **Κυβισμού** και της **Art Nouveau** (εικ. 1)**.**

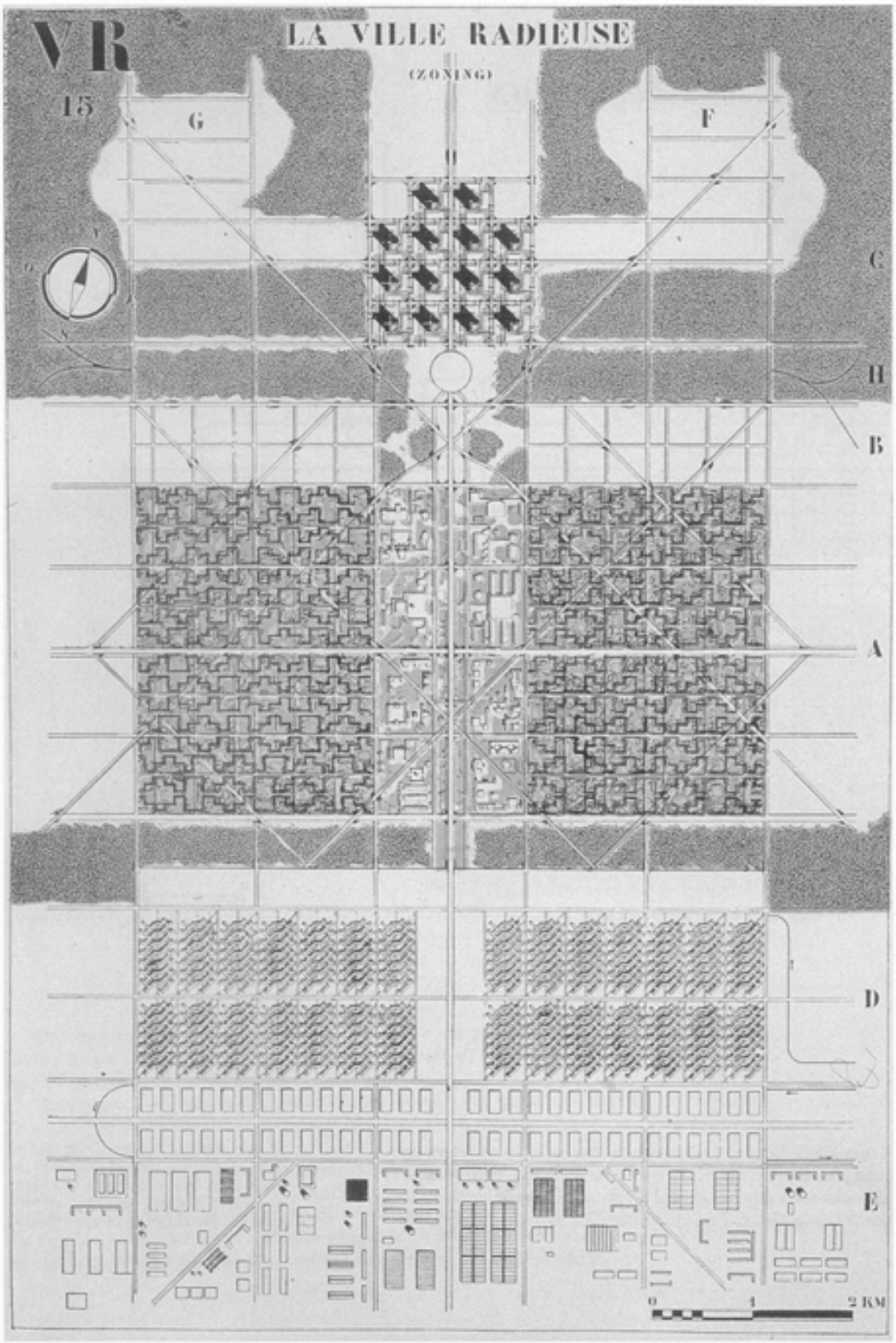
Εικ. 1: Le Corbusier, 1921, Nature morte (Still Life), oil on canvas, 54 x 81 cm, ©Musée National d'Art Moderne, Centre Pombidou, Paris.

Η προσέγγιση της μορφοπλαστικής αρμονίας συνιστά για τον Le Corbusier σημείο αιχμής και προβληματισμού που διατυπώνεται ήδη στην εμπειρία της θέασης του Παρθενώνα το 1911 στα πλαίσια του ***Voyage d' Orient.*** Η σύμπραξη της νεωτεριστικής λογικής της αναλογίας με την πνευματικότητα συνομολογεί στην de novo θεώρηση των σημάνσεων του **Μοντερνισμού** (εικ. 2).

Εικ. 2: Le Corbusier, Le Parthénon, Athènes, Carnet du Voyage d'Orient n°3 p.115, 1911, © FLC /ADAGP.

Το ιδιόλεκτο του Le Corbusier ισορροπεί ανάμεσα στον **Φονξιοναλισμό** και τον **Πουρισμό,** τον **Μπρουταλισμό** και τον **Μοντερνισμό** στα πλαίσια μιας καίρια μεταβατικής εποχής. Η αναδιάρθρωση του αστικού τοπίου με τις ενίοτε ουτοπικές ίσως και αμφιλεγόμενες θεωρίες του με χαρακτηριστικό παράδειγμα την **Ville Radieuse** της δεκαετίας του 1930, αντανακλά το όραμα μιας αστικής αναγέννησης και ανανέωσης (εικ. 3).

Εικ. 3: Le Corbusier, *The Radiant City*, with the residential area in the centre clearly separated from the business centre to the north and the industrial area to the south. The axiality and emphasis on greenspace was a stylistic reference to Versailles aimed to appeal to the bourgeois elite, Plan FLC z4909; © FLC /ADAGP.

Η ανασήμανση της συνένωσης της συλλογικότητας με την ατομική διάσταση αποτυπώνει την πρόθεση του Le Corbusier για ένα είδος κοινωνικής μεταρρύθμισης που συνδέεται με την πολύπλευρη πραγματικότητα του εξαστισμού. Η οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική ταυτότητα της ***πόλης*** ως τα εν γένει θεμελιώδη στοιχεία και χαρακτηριστικά που συνδιαμορφώνουν την μεταβαλλόμενη φύση της, υπόκεινται σε μια αμφιλεγόμενη ίσως επανερμηνεία του ίδιου του χαρακτήρα της πόλης ως συνόλου λειτουργιών.

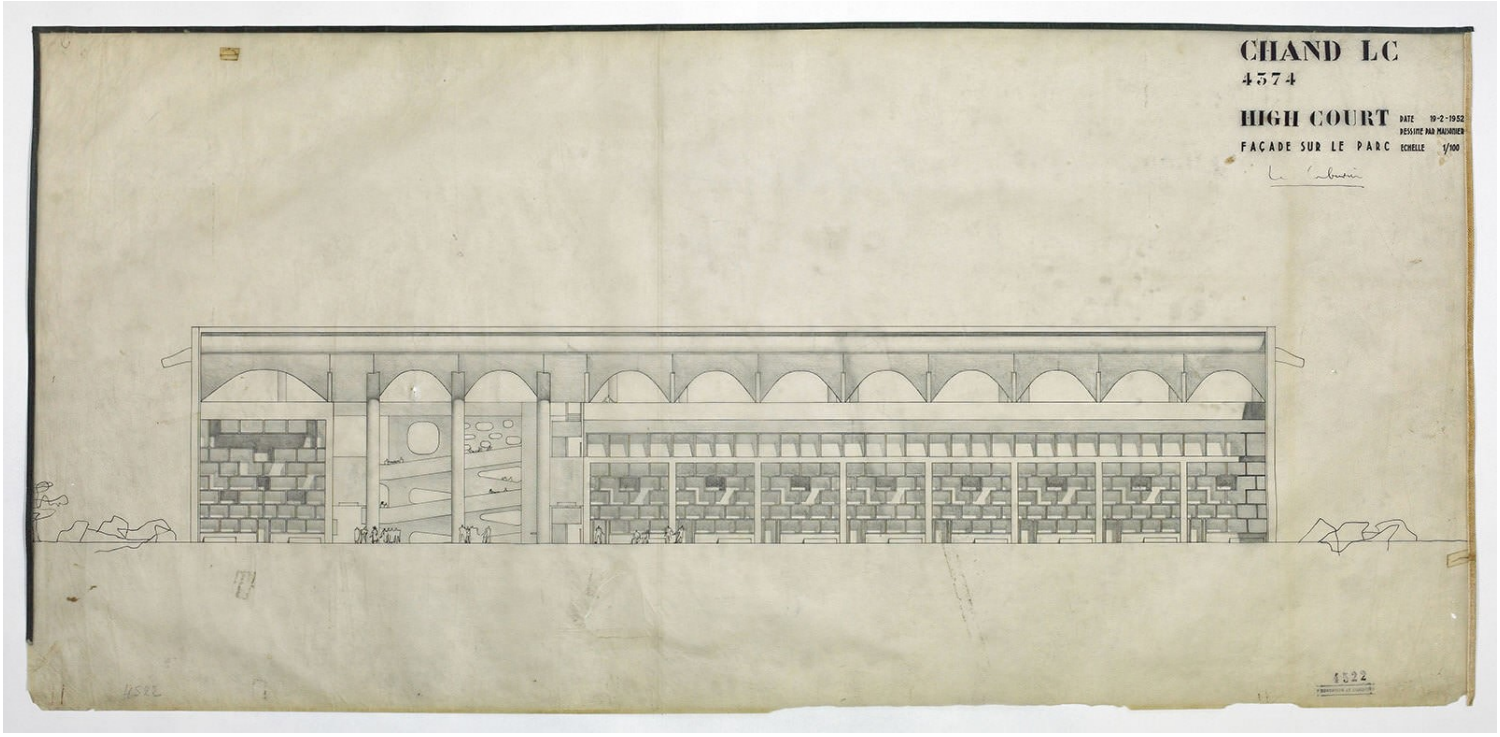
Η πολλαπλά σύνθετη συνιστώσα της εποχής του Le Corbusier αντανακλά την ωρίμανση μιας σχεδιαστική

προσέγγισης των πόλεων και των οικοδομημάτων που σαφώς επανασυστήνουν την αντίθεση της *φυσικής, παραδοσιακής πόλης* με την *μοντέρνα* και δη τη *μεταμοντέρνα*. Η μορφή και η έννοια της λειτουργικότητας συμπράττουν και συνδιαλέγονται στη φιλοσοφία του Le Corbusier που στοχεύει στην καθιέρωση ενός modus vivendi με γνώμονα την ισορροπία (εικ. 4).

Εικ. 4: Le Corbusier, *Unité d' Habitation*, 1945 – 1952, Marseille, Photo: Paul Kozlowski 1997, © FLC / ADAGP.

Η αρμονία που διέπει τα σύγχρονα πολεοδομικά δεδομένα σύμφωνα με την φιλοσοφία του Ελβετού αρχιτέκτονα, επαναπροσδιορίζει την άρρηκτη σχέση ανθρώπων και πόλης αλλά και φυσικού – αστικού τοπίου με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πόλη Chandigarth στην Ινδία (εικ. 5). Ο ορθολογισμός, η γεωμετρία και η κοινωνική διάσταση επισημαίνουν και συνδιαμορφώνουν τον χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής του μέλλοντος. Το αρχιτεκτονικό συντακτικό του Le Corbusier ως σύζευξη πολλαπλών καινοτομιών (εικ. 6) καθορίζει την εξέλιξη στο πολυμορφικό πεδίο του (πολεοδομικού) σχεδιασμού συμβάλλοντας στην ανάπτυξη μιας αρχιτεκτονικής φόρμας στο μεταίχμιο του διαλόγου της αστικής ανάπτυξης με το παραδοσιακό. Η συνακόλουθη αλλαγή στον τρόπο ζωής αλλά και την ταυτότητα των πόλεων μεταπλάθει την αρχιτεκτονική του Le Corbusier σε καθοριστική συμβολή στην εξέλιξη του **Μοντερνισμού**.

Εικ. 5: Le Corbusier, *Complexe du Capitole*, 1952, Highest court of Justice, Chandigarth, Plan FLC 4522, © FLC / ADAGP.

Εικ. 6: Le Corbusier, *Villa Savoye*, 1928, © Jean-Christophe Ballot, Dist. Centre des monuments nationaux (Base Regards), © FLC / ADAGP.

Η τολμηρότητα της αισθητική δυναμικής του **Μπρουταλισμού** σηματοδοτεί πρωτίστως την εκτεταμένη χρήση του μπετόν μέσω της οποίας συντελείται η μορφική επανάσταση που βασίζεται στην ογκυρότητα και την γραμμική καθαρότητα. Η ιδιοσυστασιακή εξελιξιμότητα από τον **Μοντερνισμό** στον **Μπρουταλισμό** συνοψίζει τον επαναπροσδιορισμό της πολιτισμικής ανασήμανσης που μετουσιώνει τη χωροχρονική συνθήκη σε έκφανση τέχνης σημασιολογώντας ταυτόχρονα καινοτόμα αρχιτεκτονικά ορόσημα.

Η γλωσσοκεντρική αισθητική του Le Corbusier επαναπροσεγγίζει και ανασυνθέτει τη μεταμορφωτική εμπειρία της πνευματικότητας που αισθητοποιείται μέσω μιας σχεδιαστικής αντισυμβατικότητας στο Chapelle Notre Dame du Haut (εικ. 7). Η διατύπωση της καμπύλης, η διαχείριση του φωτός και του χρώματος

εναρμονίζουν την πρόθεση με το αποτέλεσμα. Η θεώρηση της αρχιτεκτονικής ως τέχνης και ευρύτερα ως συνιστώσας για τον επαναπροσδιορισμό αναφορικά με τον σχεδιασμό ενός λατρευτικού χώρου, εμπνέει τον Le Corbusier για την δημιουργία μιας αρχιτεκτονικής αναφορικότητας στην οποία συνυπάρχει η ποιητική διάσταση με την τελετουργική σήμανση.

Εικ. 7: Le Corbusier, *Chapelle Notre-Dame-du-Haut*, 1950, Ronchamp, France, © FLC / ADAGP.

Η a fortiori ολότητα της θέασης της έκθεσης **Architecture of Power,** αποκαλύπτει τις πτυχές μιας universalis προσωπικότητας που υπαγορεύει τον διάλογο με τις προκλήσεις των αλλαγών επισημαίνοντας την ουσία της ανανέωσης του μοντερνιστικού λεξιλογίου. Ο Le Corbusier αποτελεί μια καθοριστική αναμφίβολα προσωπικότητα που εύστοχα συνδύασε την εξέλιξη με τη δημιουργικότητα και την διατύπωση σε μορφικό πρωτίστως επίπεδο με τις αναζητήσεις στα πλαίσια μιας ιστορικής περιόδου που σαφώς υπήρξε καταλυτική για τη διαμόρφωση των όψεων της Συγχρονικότητας.

Αρχιτεκτονική και **Ιστορία** συνυπάρχουν και ενίοτε αλληλοσυγκρούονται στις διακηρύξεις του Le Corbusier με την αυθεντικότητα εντούτοις να ετεροκαθορίζει τις πολύπλευρα ιδιότυπες συνθήκες ως συνιστώσες και συνισταμένες της δημιουργικής αναγκαιότητας.

Villa Jeanneret-Perret, La Chaux de Fonds, vers 1912. Charles-Édouard Jeanneret (à gauche) et son frère Albert dans l'atelier, © FLC /ADAGP.

Νεκταριάννα Κ. Σαλιβέρου
Δρ.της Ιστορίας της Σύγχρονης Τέχνης των Πανεπιστημίων Montpellier III Paul Valéry &Ιονίου, Ιστορικός, Συγγραφέας